

Institut vazby je trestněprocesní úkon, a představuje nejzávažnější trestněprocesní zajišťovací opatření. Účelem vazby jako zajišťovacího institutu je zajistit osobu obviněného pro účely trestního řízení a výkonu trestu, zabránit obviněnému, aby mařil či ztěžoval provádění důkazů, vyhýbal se trestnímu řízení nebo trestu, popřípadě zabránit mu v dokonání trestného činu nebo v páchání nové trestné činnosti.

Vazba má vždy jen zajišťovací funkci. Vazbu proto nelze pokládat za nějakou podobu trestní sankce (nemá sankční funkci), není ani nějakým výchovným prostředkem (nemá výchovnou funkci), vazba rovněž není trestem za procesní neposlušnost (jako je tomu např. u pořádkové pokuty) a vzetí osoby do vazby rovněž neprejudikuje spáchání trestného činu ze strany obviněného (princip presumpce nevinny). Omezení osobní svobody vazbou v trestním řízení má vždy povahu předběžného opatření k umožnění provedení řádného a spravedlivého trestního řízení, je to částečně i opatření preventivního charakteru, ale v žádném případě nemá povahu satisfakční či represivní.

Vazba je mimořádný prostředek omezení osobní svobody, který v žádném případě nelze brát jako samozřejmou součást trestního stíhání každého závažnějšího trestného činu.

Vazba představuje krajní a výjimečné opatření ze strany orgánů činných v trestním řízení, jež musí být úměrné závažnosti stíhaného trestného činu, včetně zákonem předpokládané sankce, která konkrétnímu obviněnému hrozí (princip proporcionality) a jež může být aplikováno jen tehdy, nelze-li účelu vazby dosáhnout jinými, mírnějšími zajišťovacími prostředky (princip fakultativnosti a subsidiarity).

Cílem těchto nastíněných principů je zejména zabezpečit redukci počtu vazeb, urychlení vazebního řízení, zkrácení délky trvání vazby, stanovení maximální přípustnosti trvání vazby v závislosti na závažnosti stíhaného trestného činu, rozšíření možnosti uplatnit instituty nahrazující vazbu,

zpřesnění důvodů vazby a rozšíření kompetencí státního zástupce v rozhodování o vazbě v přípravném řízení.

Podstatou vazby je dočasné omezení osobní svobody obviněného rozhodnutím soudu v uzavřeném ústavu (vazební věznici) ministerstva spravedlnosti. O vzetí do vazby vždy rozhoduje soud (soudce). V přípravném řízení tak soudce činí jen na návrh státního zástupce.

Vazba není prostředek nátlaku na obviněného a v tomto smyslu nesmí být užívána, či zneužívána. Ve výkonu vazby nesmí být ponižována lidská důstojnost obviněného a tento nesmí být podrobován fyzickému ani psychickému nátlaku.

Vazba zasahuje výrazným způsobem do života obviněného a jeho nejbližšího okolí. Samozřejmě má vliv i na jeho profesní život, a to zejména pokud je v době uvalení vazby v zaměstnaneckém poměru. Proto je nutné v této souvislosti podotknout, že vzetí zaměstnance do vazby samo o sobě není výpovědním důvodem ani důvodem k okamžitému zrušení pracovního poměru, považuje se za překážku v práci na straně zaměstnance, za kterou mu nepřísluší náhrada mzdy. Zaměstnavateli se vzetí do vazby oznamuje, ten by mohl okamžitě zrušit pracovní poměr zaměstnanci nebo mu dát výpověď, jestliže by byl vzat do vazby v souvislosti s jednáním, jímž porušil pracovní kázeň zvláště hrubým způsobem.

Cílem této práce je přiblížení institutu vazby v českém trestním řízení, uvést, v čem spočívají specifika tohoto zajišťovacího opatření v souvislosti s rozhodováním o něm, vymezit jednotlivé druhy vazby z hlediska jejich důvodů a účelů a především zdůraznit hlavní předpoklady pro rozhodnutí o vazbě a jejím dalším trvání.